

Komentář Odborného panelu

Ford: 2.8 Environmental Biotechnology

Vypracoval: doc. Ing. Josef Maroušek, Ph.D.

Základní otázky – obory FORD

1. **Jaká je úroveň oboru v ČR v mezinárodním srovnání?** (Je podle vašeho odborného názoru komentovaný obor – při pohledu neomezujícím se pouze na bibliometrická data - na úrovni srovnatelné s vyspělými zeměmi? Případně srovnatelný se zeměmi s obdobnými, pro daný obor relevantními, podmínkami - kulturními, ekonomickými, společenskými ...)

V ČR nenastaly žádné koncepční změny a tak ani úroveň oboru v ČR nedoznala významných změn. Srovnatelně vyspělé země se ČR vzdalují a méně vyspělé země ČR dohánějí (i překonávají).

2. **Je tato úroveň adekvátně reflektována zpracovanou bibliometrickou analýzou? Je zde rovněž možnost stručně uvést významné znaky publikační kvality a publikační zvyklosti oboru neobsažené v analýze Modulu 2.**

Nehledě na to, že je bibliometrická analýza oboru tradičně pomýlena chybným začleněním publikací z lékařských oborů se úroveň oboru zvolenými statistikami hodnotí stále hůře, protože tvorba publikací přestává být s ohledem na nastavenou politiku financování pro VO z krátkodobého hlediska ekonomicky racionální. Stále méně lze aplikovat „pravidlo“, že rukopisy publikované v Q3, či Q2 by byly podrobovány méně náročnému oponentskému řízení (ambiciózní ediční rady se pokoušejí dostat do vyšších kvartilů = též zvyšují náročnost recenzních řízení; stejně tak, když Q3, či Q2 žurnál požádá o oponentský posudek špičkového odborníka, tento málokdy reflektuje, že se nejedná o Q1 žurnál), avšak zůstává v platnosti, že články uveřejněné v Q1 mívají obvykle vyšší citační ohlas. Nejvýznamnějším znakem publikační aktivity jedince zůstává Hirschův index počítaný z publikací u kterých je autor korespondenčním autorem.

3. **Má obor vysokou úroveň své produkce v D1 a Q1 ve srovnání s EU15 a se světem? Dochází v daném oboru k nadprodukci v nejméně kvalitním segmentu Q4 ve srovnání s EU15 resp. se světem? Pokud ano, jak byste ji vysvětlili?**

Obor vysokou úroveň produkce v D1 a Q1 nemá (jak ve srovnání s EU15, tak se světem). Q4 je zastoupeno natolik významně, až lze konstatovat, že se jedná o „nadprodukci“. Vysvětlení nadprodukce lze hledat v historických souvislostech, špatném managementu, diskutabilní kvalitě pedagogů i studentů, kontraproduktivních zvyklostech, pochybném přerozdělování veřejných prostředků a další. Situaci mírně „zachraňuje“ chybné nastavení hodnotícího systému, který nereflakuje chyby ve vědeckých databázích a tak jsou statistiky oboru tradičně pomýleny publikacemi z lékařských věd, které jsou na tom ohledně D1, či Q1 o něco lépe.

4. **Má v daném oboru význam institut korespondujícího (reprint) autora? Jaké je v daném oboru relativní zastoupení těchto výsledků? Můžete tyto výsledky nějak blíže charakterizovat (viz konkrétní výsledky v příloze)?**

Význam korespondujícího autora byl v oboru vždy klíčový a je stále významnější. I lokální instituce již opatrně (po vzoru respektovaných zahraničních pracovišť) začínají reflektovat (viz aktualizované požadavky na habilitační a profesorská řízení), že nositel hlavní myšlenky je v oboru obvykle jen jeden. U mnohých VO však zůstává tradicí, že se v popředí autorského kolektivu uvádějí osoby, které mají významnou společenskou roli (zajistily financování atp.).

5. **Jaké je v daném oboru zastoupení výsledků vytvořených ve velkých kolaboracích? Jaký je podle vašeho názoru autorský přínos domácích institucí na takových výsledcích (viz konkrétní výsledky v příloze)?**

Počet výsledků vytvořených ve velkých kolaboracích je vysoký. Často se jedná o mezinárodní kolaborace, viz komentář k bodu 6. Při detailní analýze konkrétních publikací lze mnohdy pochybovat, že by pro lokální instituce představuje vytváření obdobných kolaborací jiný přínos, než zlepšování publikačních statistik.

6. **Jaký je v daném oboru rozsah mezinárodní spolupráce při tvorbě špičkových výsledků? Můžete tyto výsledky nějak blíže charakterizovat (viz konkrétní výsledky v příloze)?**

Rozsah mezinárodní spolupráce při tvorbě špičkových výsledků je vysoký. Médii i napříč komunitou panuje podezření, že hlavním důvodem jsou aktivity zpravodajských služeb. Otázky vzbuzují především společné publikace podbízené zahraničními doktorandy, jejichž CV oplývají desítky špičkových publikací napříč různými obory a jejichž neskrývaným cílem je získat jakoukoli pozici ve VO v EU.

7. **Do jaké míry lze považovat výsledky klasifikované jako D1 a Q1 za domácí „know-how“ (viz konkrétní výsledky v příloze)? Je tento podíl podle vašich zkušeností v souladu s praxí v zahraničí?**

O domácím „know-how“ lze mnohdy pochybovat, viz bod 6. Při pročitání jednotlivých publikací vyvstávají otázky, zda byli lokální spoluautoři při výzkumu potřební, či jaká mohla být s ohledem na jejich kompetence a zaměření/vybavení pracoviště jejich role. V rozvinutých zemích je tato praxe obvyklá a domácí VO se ji zřejmě dokázaly flexibilně přizpůsobit.

8. **Existují WoS kategorie, které jsou v oboru nadprůměrně dobré? Můžete je stručně okomentovat (nově je vám k tomu v analýze k dispozici podpůrný graf)?**

Diskutovaný bor má jen 1 WoS kategorii.

Dochází k významným překryvům s jinými obory, zejména u článků v pásmech D1/Q1? Můžete to stručně okomentovat? **Odpovídají publikace** klasifikované jako D1 a Q1 předpokládaným obsahem a zaměřením skutečně **výzkumu v oboru FORD** do jakého jsou přiřazeny (viz seznam jednotlivých článků v přílohách).

K významným překryvům s jinými obory dochází, a to nejenom v pásmech D1, či Q1. Nejedná se však jen o mezioborový pohled na problematiku, který je často vyžadován. Významné komplikace vznikají chybným nastavením hodnotícího systému, kdy je mezi výsledky v oboru přiřazováno mnoho publikací z jiných oborů, ponejvíce z lékařských věd. Lze se domnívat, že dané zkreslení může prezentovat lokální stav oboru v lepším světle než je realita, avšak v mezinárodním

srovnáním zřejmě nebude chyba odchylka od reality natolik významná, protože jsou srovnávána „stejně“ pomýlená data mezi sebou.

- 9. Jaké VO jsou podle oborových bibliometrických zpráv v daném oboru nejvýznamnější z hlediska produkce v D1 a Q1? Odpovídá významný podíl na špičkových výstupech relativně velikosti VO (viz referenční údaje a vaše znalosti oboru)?**

D1 a Q1 jsou napříč etablovanými VO rozděleny relativně rovnoměrně. Tradičně lze vyzdvihnout výstupy AV, UK a MU. S hlubokým respektem ke kolegům v lékařských vědách je však nutno opět upozornit, že data jsou tradičně významně deformována D1 a Q1 publikacemi ze zdravotních fakult, klinik, či fakultních nemocnic a zdravotních ústavů, které mají s oborem „Environmental biotechnology“ pramálo společné. Pokud jsou D1 a Q1 výstupy očištěny o „lékařské publikace“ a vztaheny k velikosti VO, těžce se lze ubránit skepsi nad efektivitou vynaložených prostředků na všech VO.

Základní otázky – významné VO v oboru

- 10. Jaký je bibliometrický profil nejdůležitějších z těchto VO ve srovnání s benchmarky (svět, EU15, ČR)? Dosahují dle bibliometrie úrovně EU15 resp. světové úrovně, případně ji převyšují?**

Pokud bibliometrickou statistiku očistíme o publikační výstupy z lékařských pracovišť, mezi nejdůležitější pracoviště lze optikou předložených statistik řadit AV, UK, MU, VŠCHT a ČZU. Ve srovnání se světem lze publikační výstupy těchto pracovišť považovat za mírně nadprůměrné, optikou EU15 ob stojí spíše jen MU a ČZU. Nutno upozornit, že statistiky MU a ČZU jsou z velké části dílem klíčových jednotlivců.

- 11. Je podle vašeho názoru bibliometrický výkon zásadní také z hlediska mise těchto VO? (Např. některé VO věnující se aplikovanému výzkumu mohou mít významný výkon v M2, ale z hlediska jejich mise nemusí mít zásadní úlohu.)**

Samozřejmě, některé obory budou vždy pro učené typy lidí více atraktivní než jiné. S tím jsou do zajištění spojeny možnosti financování, perspektivita studia, disponibilní vybavení, mezinárodní spolupráce a další.

- 12. Respektive můžete vyzdvihnout VO, která nemá mezi top 10 institucemi tak vysoký podíl v D1/Q1 na celonárodní úrovni, ale z hlediska své velikosti ve skutečnosti převyšuje výkon větších institucí?**

Nepodařilo se dohledat VO, která by splňovala požadované parametry.

- 13. Existují v oboru VO, které podle Vašeho názoru produkují významný podíl národních výsledků, přesto se mezi špičkovými VO neobjevují? Je v některých z těchto VO je významné vysoké zastoupení výsledků vytvořených ve velkých kolaboracích, v mezinárodní spolupráci a výsledků s cizím reprint autorem? A naopak, existuje v oboru špičková instituce, která výrazněji než ostatní VO tvoří vynikající výsledky vlastním přispěním?**

Nepodařilo se dohledat takové VO, které „produkují významný podíl národních výsledků, přesto se mezi špičkovými VO neobjevují“. V oboru přibývá podezřelých výsledků vytvořených ve velkých kolaboracích, zejména těch se zahraničními spoluautory (viz bod 6). Prudce přibývá

případů, které vzbuzují pochybnosti, zda se lokální autoři k publikaci spíše „nepřihodili“ v rámci honby za lepšími statistikami. Nejvíce pochybností budí D1 a Q1 publikace které A/ řeší kuriozní témata; B/ jsou rychle přijaté k publikaci; C/ vycházející v nakladatelstvích s diskutabilní reputací D/ kde jsou v dlouhém seznamu zahraničních autorů uvedeny afiliace k lokálním VO a E/ řešená témata jsou vzdálena misi a vybavení lokálních VO.

14. Můžete se pokusit vyjmenovat publikačně výrazně slabé (ve srovnání se světem) organizace a to v obou významech: hodně publikací v nízkých pásmech i málo nebo žádné publikaceu těch VO, kde by se očekávaly?

Je jedno, zda data očistíme o výstupy z lékařských oborů, či nikoli – výstupy všech VO jsou ve srovnání se světem průměrné, spíše slabé. Částečnou výjimku tvoří MU a ČZU, kde je jsou výstupy spjatý s aktivitami několika jednotlivců.

Resumé

Many of the local institutions devote themselves to publishing activities only to the extent necessary because it is not economically rational for them to do so in the short-term view in the current state of public funding policy. Local research institutions are increasingly using creative methods to improve statistical indicators (publications with a large number of co-authors; questionable incentives from foreign institutions; "pirate" publishing houses, etc.). There is a wide belief that information services are skilfully exploiting the situation.

Závěr

Mnohé z lokálních institucí se publikačním aktivitám věnují jen v nezbytně nutné míře, protože to pro ně z krátkodobého pohledu není za aktuálního stavu veřejného financování ekonomicky racionální. Ke zlepšení statistických ukazatelů lokální instituce ve stále vyšší míře využívají kreativní metody (publikace s velkým množstvím spoluautorů; pochybné pobídky zahraničních institucí; "pirátská" nakladatelství a další). Panuje přesvědčení, že nastalé situace situace obratně využívají bezpečnostní služby.